

POSTANOWIENIE

27 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 27 czerwca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku M. K. i S. K.
z udziałem J. K. i S. K.
o rozgraniczenie,
na skutek skargi kasacyjnej J. K. i S. K.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnowie
z 30 grudnia 2021 r., I Ca 521/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od uczestników J. K. i S. K. na rzecz wnioskodawców M. K. i S. K. kwotę 557 (pięćset pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia uczestnikom odpisu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 30 grudnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie oddalił apelację uczestników J. K. i S. K. od postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnowie z 17 czerwca 2021 r., który orzekając na wniosek M. K. i S. K. dokonał rozgraniczenia nieruchomości działki nr [...] stanowiącej własność wnioskodawców M. K. i S. K.,

położonej w J., objętej księgą wieczystą nr [...] prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Tarnowie z nieruchomością działką nr [...] położoną w J., stanowiącą własność uczestników J. K. i S. K., objętą księgą wieczystą nr [...] prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Tarnowie według stanu prawnego zaznaczonego linią łączącą punkty 106-101-35-104-105- 23a- 107 na mapie sporządzonej przez biegłego geodetę mgr inż. T. K. jako załącznik do opinii z 19 marca 2021 r.

U podstaw rozstrzygnięcia Sądów *meriti* legło stwierdzenie, że istniały podstawy do rozgraniczenia nieruchomości objętych postępowaniem w oparciu o stan prawny, który obejmuje także zasiedzenie przygranicznych pasów gruntów (art. 153 k.c.). W oparciu o całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sądy przyjęły, że wnioskodawcy oraz ich poprzednicy prawni nieprzerwanie, w sposób samoistny, w okresie od momentu posadowienia ogrodzenia (1979 r.) do 2014 r. posiadali sporny pas gruntu, co doprowadziło do jego nabycia przez zasiedzenie najpóźniej w dniu 31 grudnia 2009 r. Uzasadniało to dokonanie rozgraniczenia spornych działek [...] i [...] w sposób zgodny ze szkicem granicznym stanowiącym załącznik do opinii biegłego T.K. według punktów 106-101-35-104-105-23a-107 z uwzględnieniem zasiedzenia przygranicznego pasa gruntu.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez uczestników J. K. i S. K..

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołali się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Ich zdaniem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w zakresie w jakim dotyczy naruszenia art. 336 k.c., a w konsekwencji art. 172 k.c. w zw. z art. 176 k.c. Sądy *meriti* błędnie bowiem przyjęły, że posiadanie wnioskodawców i ich poprzednika prawnego miało charakter samoistny, w sytuacji, gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego to nie wynika, a odmienna ocena Sądów miała charakter arbitralny. W ocenie skarżących posiadanie to miało charakter zależny, a Sądy nie ustaliły w jakiej dacie doszło do jego przekształcenia w posiadanie samoistne.

Wnioskodawcy w odpowiedzi na skargę kasacyjną wnieśli o jej odrzucenie ewentualnie odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do odrzucenia skargi kasacyjnej.

Brak uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie powoduje odrzucenia skargi *a limine* a jest brakiem formalnym podlegającym usunięciu na żądanie Sądu (art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 386⁶ § 1 k.p.c.), co po zwrocie akt przez Sąd Najwyższy postanowieniem z 31 lipca 2023 r. nastąpiło, a uczestnicy w piśmie procesowym z 12 lipca 2023 r. usunęli braki skargi w tym zakresie (k. 514 -515).

Skarga kasacyjna w sprawach z zakresu prawa rzeczowego - do których należy sprawa o rozgraniczenie (art. 519¹ § 1 k.p.c.) - przysługuje bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, nie wskazanie tej wartości nie może być zatem podstawą odrzucenia skargi.

Podstawą odrzucenia skargi kasacyjnej nie może być także jej oparcie – wbrew art. 398³ § 3 k.p.c. – na zarzutach dotyczących błędnego ustalenia faktów i oceny dowodów. Podstawami skargi są bowiem zarzuty naruszenia prawa materialnego (art. 336 k.c., art. 176 w zw. z art. 172 k.c. oraz art. 172 k.c.). Kwestia natomiast sposobu argumentowania zasadności tych zarzutów odwołujących się - jak trafnie dostrzegają wnioskodawcy - do kwestionowania dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, może być oceniona na etapie rozważania zasadności przyjęcia skargi do rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej

okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą usuwanie błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Skarżący odnieśli tę przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa materialnego ujętych w ramach podstaw skargi kasacyjnej, ale w uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na kwalifikowane naruszenie prawa w ustalonym przez Sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym.

Uzasadnienie wniosku koncentruje się na kwestionowaniu charakteru posiadania wnioskodawców i ich poprzedników prawnych, które w przekonaniu skarżących miało charakter zależny, a ewentualne przekształcenie tego posiadania w samoistne nie zostało przekonująco wykazane.

Podkreślenia wymaga, że w tego rodzaju sprawach istotne znaczenie dla kwalifikacji posiadania jako samoistnego i dokonania subsumpcji pod określoną normę prawną, ma dokonanie uprzedniej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, będących podstawą ustaleń faktycznych, a więc kwestie usuwające się spod kontroli sądu kasacyjnego (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Przekonuje o tym także uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, które sprowadza się do kwestionowania samoistnego posiadania przygranicznego pasa gruntu przez wnioskodawców i ich poprzedników prawnych przez pryzmat wyprowadzenia przez Sądy *meriti* błędnych wniosków ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Skarżący w tym zakresie pominęli, że skarga kasacyjna jest instrumentem prawidłowości stosowania prawa przez sądy, a nie służy do kontroli ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia. Nie można zatem przenosić do postępowania kasacyjnego sporów dotyczących stanu faktycznego, gdyż jego ustalenie należy do sądów *meriti*, a Sąd Najwyższy nie ma w tym zakresie żadnych, ustrojowych ani procesowych kompetencji (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 1169/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 139 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2014 r., IV CSK 671/13, niepubl.). Podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie mogą być zatem kwestie dotyczące błędnej - w ocenie skarżących - oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, także wtedy, gdy zostały zgłoszone pod pozorem naruszenia prawa materialnego, są to bowiem zagadnienia usuwające się od kontroli sądu kasacyjnego, który w postępowaniu kasacyjnym jest związany podstawą faktyczną zaskarżonego orzeczenia.

Z motywów zaskarżonego orzeczenia nie wynika natomiast, by dokonana przez Sąd drugiej instancji kwalifikacja posiadania wnioskodawców i ich poprzedników prawnych, nie odpowiadała wpracowanym w tym zakresie w orzecznictwie Sądu Najwyższego kryteriom pozwalającym na odróżnienie posiadania samoistnego i

naruszała w sposób kwalifikowany art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 336 k.c. (zob. m.in. uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 26 października 2007 r., III CZP 30/07, OSNC 2008, nr 5, poz. 43; uchwała Sądu Najwyższego z 28 marca 2014 r., III CZP 8/14, OSNC 2015, nr 1, poz. 6; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 6 grudnia 1991r., III CZP 108/91, OSNCP 1992, nr 4, poz. 48 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 14 kwietnia 1961 r., CR 961/60, NP. 1962, nr 12, s. 1688; z 7 maja 1986 r., III CRN 60/86, OSNCP 1987, nr 9, poz. 138; z 4 października 1979 r., III CRN 163/79, OSNCP 1980, nr 5, poz. 95; z 9 października 1996 r., III CKU 8/96, OSNC 1997, nr 4, poz. 38; z 16 stycznia 2001 r., II CKN 901/00, niepubl.; z 1 kwietnia 2011 r., III CSK 184/10, OSNC-ZD 2012, nr B, poz. 24; z 11 marca 2009 r., I CSK 360/08, niepubl.; z 17 czerwca 2015 r., I CSK 309/14, niepubl.; z 19 lutego 2015 r., III CSK 188/14, niepubl.; z 3 października 2014 r., V CSK 579/13, niepubl.; z 7 kwietnia 2011 r., IV CSK 425/10, OSNC-ZD nr B/2012, poz. 27; z 9 grudnia 2014 r., III CSK 336/13, OSNC-ZD 2016, nr 1, poz. 16; z 12 grudnia 2014 r., IV CSK 271/13, niepubl.; z 20 marca 2014r., II CSK 279/13, OSNC 2015, nr 3, poz. 35).

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania prawa materialnego których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 i w zw. z art. 398²¹ k.p.c., a także § 5 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

[SOP]

[ms]

